

GLUPSTWO (266) *sb n*

-p- (265), -b- (1).

sg N głupstwo (77). ◇ *G* głupstwa (55). ◇ *D* głupstwu (4). ◇ *A* głupstwo (76). ◇ *I* głupstwem (35); -em (1), -(e)m (34). ◇ *L* głupstwie (11). ◇ *N a*. *V* głupstwo (2). ◇ *pl N* głupstwa (1). ◇ *G* głupstw (1). ◇ *A* głupstwa (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

*Glupota, brak rozumu, szaleństwo; nieuctwo, prostactwo (czasem czyn lub słowa świadczące o głupocie); stultitia Mącz, Calep, Cn; stupiditas Mącz, Calep; deliramentum, stupor Mącz, Cn; amentia, deliratio, dementia, fatuitas, insipientia, insulsitas, perperitudo, secordia, vecordia Calep, Cn; error, ineptia, inscitia (błędnie lusticia Mącz:) Mącz, Cn; alogia Calep; deliramentum, deliritas, delirium, desipientia, insania, insanitas et aegritudo animi, mania, alienatio a. diminutio a. impotentia a. valetudo mentis, phrenesis, phrenitis, defectio a recta ratione, vesania Cn (266) : Głupstwo Kupcowi przypisał/ Iż nierostropnie przedawał *BierEz* Bv, I2, K2v; Głupstwo iest zazrzeć bogatemu, też iest głupstwo przegarzać niedostatecznego. *BielŻyw* 41; *MiechGlab* *8v; gdiz iednak y kxięza tego głupstwa wfwych wycretalech dotknęli 22. q 4. rofwięziuiąć od tego łamnięnia ludzke/ temy łowy. *SeklKat* F2, Y2v, Z; *RejKup* a7; *MurzHist* A2, Q3v, Tv; *BielKom* F5, G5v; *LubPs* N2, Y5; *GroicPorz* a2; *Leop* 1.Reg 25/25, *Prov* 14/17, 18, 29, *Eccli* 13/11, 41/18, *Is* 9/17; Abowiem mądrość światá tego głupstwem iest v Bogá *BibRadz* 1.Cor 3/19 [*idem GroicPorz* a2, *WujNT* Zzzzz4v, *WysKaz* 5], *4v, 123c marg, *Ps* 69/6, *Prov* 14/24, *Eccl* 1 arg, *Sap* 10/8, *Eccli* 22/16; *OrzRozm* H4v; *BielKron* 416v; *GrzegRóżn* K3; Ktory czyniác głupstwu łwemu dofyć/ niekiedy mawiał/ żądam tego yżebym był nigdy piłma/ to iest nauk wyzwolonych nieumiał *KwiatKsiąż* F4; Wktorym rodzaui takowych niesłufnych poštěpkow/ niektory Dominicianow włafny potkomorzy/ iego nikczemność a głupstwo obyczainym pośmiewiłkiem opifal. *KwiatKsiąż* G3; *Mącz* 31c, 368a, 424a, 507d; *GórnDworz* A2v, B, F8, Lv, L8 (17); *RejPos* 17v; *RejPosWiecz*³ 97; Aleć iuz proźne rzeczy łamá dobrze czuię/ Ze nie wcźás gdy łie słało głupstw łwoich żáluię. *HistLan* Dv, Bv, Cv, Dv, D2v; Wpoione iest głupstwo w łerce dzyecięce/ ále ie rozgá karánia oddali od niego. *RejPosWstaw* [41³]v, [41⁴]v; Głupstwo to iest mowá iedney kráiny gardzić *BudBib przedm* c, *Ps* 69/5[6], *Eccl* 1/17, 2/3; *MycPrz* I A2; *WierKróc* A4v; ktorym łwoim głupstwem ták wiele łzkodliwych błędow námnożyli/ że ie trudno y wyliczyć. *BudNT przedm* b5; Co mowie/ nie wedle Bogá mowie/ ále iáko wgłupstwie/ wtem przedsięwzięciu pochwały. *BudNT* 2.Cor 11/17, *przedm* b4, b5, 1.Cor 2/14, 2.Cor 11/21; Ale wźdy iż rzekł oblicza/ á nie oblicze/ tedy łie y tu głupstwo ich wielkie w tym pokázuie *CzechRozm* 17, 2v, 18, 26v, 32v, 48v (23); TYch wierz mi nie prze głupstwo Dubkowłkiemi zowá *PaprPan* P4v; *ModrzBaz* 12v, 56, 59v, 133v; O nie znośne głupstwo: Kronikę światá włzytkiego w Dzieiách Apoftolłkich mieć chcá *SkarJedn* 85, 20, 49, 52, 236, 297, 344, 353; A co to zá głupstwo kłániác łię twárzy niemey *SkarŻyw* 532, 126, 179, 189 [2 r.], 373, 443, 490, 581; *StryjKron* 537 marg; *CzechEp* 46, 70, 84, 151; Wierzyć bowiem/ w Iezulá Chriřtułá vkrzyżowánego/ iest Zydom zgorłzenim/ á Grekom głupstwem [*bibl.* 1.Cor 1/23] *NiemObr* 10 [*przekład tego samego tekstu GrzegRóżn* K3, *WujNT*], 21, 45, 99, 121, 145; *KochPieś* 26; *GórnRozm* H2v [2 r.], H3, I4v, K4; Mnie/ mnie/ zá włafné głupstwo niech kaźń nágotuiá *ZawJeřt* 43, 29, 35, 40, 43; *Calep* 55b, 410b, 543b, 547a, 960b, 1012b, 1013a; *GostGosp* 70; *GostGospSieb**

+2v; *Phil* E4, G2, K3; Znak niężyczliwym [!]/ żeś mnie wfpomogł/ Pánie Przeyrzy me gúpftwá/ á potwierdz vfanie. *GrabowSet* Iv, B4v, C, Cv, G4, K3 (12); *RybGęśli* B2, C3, Dv; *WujNT* 1.Cor 1 arg, 18, s. 578 marg, 1.Cor 1/23, 25 (14); *WysKaz* 5; *Iuftitia, est stultitia*: Íprawiedliwość gúpftem [!] iest. *PowodPr* 64, 10; *SkarKaz* 83a, 118b, 417a, 420a, 421a, 487a, 580b; *CiekPotr* 56; Nlkczemné gúpftwá Y podeyżrzánia: W vfzy im biie Táyné Ízeptánié. *GosłCast* 75, 22; *SkarKazSej* 658a, 676a, 698a marg; *KlonWor* 60, 64, 81; Toż chciał (mnimam) w pierścieniu co dał Ośley głowie Mieyfce naprzod: by gúpftwá Íprofnóść potomkowie Ná ten ználi Herb pátrząc/ mądrość mieli w cenie *SzarzRyt* D3v.

W przeciwstawieniu: »umiejętność ... gúpstwo« (2): *BibRadz Prov* 15/14; obracam mądre názad/ y vmiejętność ich w gúpstwo obracam [*et scientia eorum stultitiam facit*]. *BudBib* Is 44/25.

W charakterystycznych połączeniach: gúpstwo boże, gospodarskie, heretyckie, jasne, jawne, ludzkie (3), niemałe, niepoślednie, nierozumne, niewymowne, nieznośne, nikczemne, osobliwe, ostatnie, potworne, silne, sprosne (2), szalone, szczere (2), tego świata (4), wielkie (19), własne, zmyślone (3), znaczne, żydowskie; gúpstwo błędu, ludu (ludzi) (2), niewiernych, ojców, przodków, szalonych; gúpstwo gromić, hamować, karać, przypisać (przypisować, opisać) (4), pokazać (pokazować, ukazać, okazować) (12), porozumieć, rozważyć (2), wiedzieć (2), wydawać, zadać, znać (poznać) (3); za gúpstwo mieć (2), przyczytać (poczytać) (3); gúpstwem grzeszyć, karać się, zdać się (2); w orzeczniku zdania z podmiotem w inf (21).

Szeregi: »mądrość ani gúpstwo« (1): pán Chrifus gdy tu wykładá ktoby był na dobréi ziemi zaśiany/ a kto na nietrafnyi niewfpominá mądrości ani gúpftwá *MurzNT* 66. [*Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 17 r.*].

»niebaczność i gúpstwo« (1): *Collátinus* zá nimi przyczynę czynić począł/ obmawiáiąc ich niebączność y gúpftwo/ zá zwiedzienim towarzystwá. *Phil* E2.

»gúpstwo a (i) nieumi(ej)ętność« [szyk 12 : 1] (13): *SeklKat* F2; *Lusticia capitalis*, Wielkie gúpftwo/ á nieumiętność. *Mącz* 37d; *GórnDworz* Ee5v, Ff3, Ff3v, Gg5v; Mogą oni iáko chcą odpowiedáć: á coż po tym gdy y w tym gúpftwo y nieumiętność śwá pokazuią. *CzechRozm* 109, 83, 129v, 136, 235v; *LatHar* 597; *WujNT* 216.

»gúpstwo a (i) niewiadomość = *ignorantia ac stultitia* *Modrz* [szyk 3 : 1] (4): bo to/ czym wygrawa chćiwość ná rozumie/ nic inego nie iest/ iedno gúpftwo/ á niewiadomość *GórnDworz* Ff5, Ff4 [2 r.]; *ModrzBaz* 67.

»prostość (a. prostota) i gúpstwo« (2): *GliczKsiąż* 13; Nad to ielźcze/ Filofofia/ Sofiítica/ y wżytki namowy mądrości ludzkiey kthore fię z rozumem zgadzáią/ wnet wftápią prostoćie á gúpftwu Bożemu/ ktore iest mędrfze nizli wżyfcy ludzie *GrzegRóżn* A2v.

»gúpstwo, (a) sprośność = *stultitia et fatuitas* *PolAnt* (2): kiedy chce być naytrefnieyfczym/ á naywięczey mowić/ thedy fię więcz we wżythkim gúpftwie á Íprofnóści popiřze *GórnDworz* N7v; *BudBib Eccle* 7/25.

»szaleństwo (a. szaloność), (i, a) gúpstwo = *insania et stultitia* *Pol Ant* [szyk 7 : 6] (13): Zá wielą prac/ przychodzą fny/ á wielomowności naydzie fię wiele gúpftwá y Ízaloności [*in multis sermonibus inuenietur stultitia*]. *Leop Eccle* 5/2; *BibRadz Eccle* 1/17; *KwiatKsiąż* F4; *Mącz* 195c, 423d; Tákci twoi/ ktorzi się teraz ćiebie boiá/ wydádzą potym Ízaleństwo y gúpftwo twoie [*stultitiam tuam*]

wfzytkiemu świātu *ModrzBaz* 40v; *WerGość* 203, 226; *Calep* 60b, 301b, 303a, 1104b; *WujNT* 658.
[*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*].

»(ani) głupstwo, (ani, i, abo, lecz) złość« = *impietas et fatuitas PolAnt* [szyk 5 : 2] (7); *BibRadz Eccle* 7/26; A mamyli prawdę rzec/ piłm ćwiczenia/ áni głupftwá/ ani złości w ludziach záflepionych odeymuią *KwiatKsiąż* F3v; *HistLan* D2v, E3; *Calep* 787b; *GrabowSet* C3; *SkarKaz* 548a.

Wyrażenia przyimkowe: »prze głupstwo« (1); Zgniły y fkáziły lię blizny moię/ prze głupftwo moie. *LatHar* 162.

»z głupstwa« = *in insipientia PolAnt*; *ex insania Modrz* (12): We wśelkiey obietnici zley/ albo przifiędze zmien wola śwą/ á czos zglupftwa flubował/ nieczin tego *SeklKat* F2v, F2; *KromRozm III* N6v; *BibRadz 2.Cor* 11/21; *GórnDworz* K8v; Ach miła corko y któż tho ná on čás wiedział/ Iżeś tho nie ze złości lecz z głupftwá czyniła *HistLan* D2v, D2; *CzechRozm* 83, 129v; *ModrzBaz* 67, 81v; *CzechEp* 26.

Synonimy: *grubijaństwo, grubość, grubstwo, niebacznosc, nierozum, nietrafność, nieumiejętność, niewiadomośc, prostość, prostota, szaleństwo, szaloność.*

Cf **GLUPOŚĆ**

MM